

неможливо, оскільки це вимагає значних фінансових витрат, високого рівня підготовки власних фахівців та усталеної, роками відпрацьованої технології аудиторської перевірки. Особливо складно вирішуються питання автоматизації праці у новостворених аудиторських компаніях. Разом з тим, автоматизація праці вітчизняних аудиторів як засіб не лише підвищення ефективності їх діяльності, але й забезпечення високої якості роботи аудиторів давно вже мала б стати питанням Аудиторської палати України.

Література

1. РД 50—34. 698—90. Комплекс стандартів и керівуючих документів на автоматизированые системы. Требования к содержанию документов. — М., 1990 — 57 с.
2. ГОСТ 19.701—90. Единая система программной документации. Схемы алгоритмов, программ, данных и систем. Условные обозначения и правила выполнения.
3. ГОСТ 34.201—89, ГОСТ 34.602—89, РД 50—682—89. Комплекс стандартів и керівуючих документів на автоматизированные системы.
4. ГОСТ 6.01.1 — Единая система классификации и кодирования технико-экономической информации. Основные положения.

Лазарєв А. О., завідувач сектору
Департаменту з питань оборони
та правоохоронної діяльності,
Рахункова палата України

ЩОДО ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВОГО АУДИТУ РАХУНКОВОЮ ПАЛАТОЮ УКРАЇНИ

Прийнято вважати, що фінансовий аудит або аудит фінансової звітності — це незалежна оцінка фінансової звітності з метою визначення її достовірності. Зазвичай, фінансовий аудит, що здійснюється в сфері державних фінансів, має значно ширшу мету ніж висловлення аудиторського висновку щодо фінансової звітності. Відповідно до проєктів Міжнародних стандартів для вищих аудиторських установ (The International Standards of Supreme Audit Institutions –ISSAI) [4] мета фінансового аудиту полягає не тільки в перевірці фінансової звітності, але й в оцінці системи внутрішнього контролю, звітів про виконання функцій і досягнення поставлених цілей.

Додаткові цілі фінансового аудиту для державних органів випливають не стільки від замовника, скільки з численних нормативно-правових актів, як то закони, документи уряду або президента. Таке розуміння фінансового аудиту сформулювалося у світовій практиці та закріплено у джерелах міжнародного права, що регулюють сферу аудиту державних фінансів, що здійснюється вищими аудиторськими установами. Характерною особливістю фінансового аудиту, що здійснюється в зарубіжних країнах, є обов'язкове надання аудиторською організацією незалежного аудиторського висновку стосовно достовірності фінансової звітності.

В Україні єдиним, дійсно незалежним, контролюючим органом в Україні є Рахункова палата України — орган спеціальної конституційної компетенції, якій від імені Верховної Ради України здійснює контроль за надходженням та використанням коштів Державного бюджету України [2]. Натомість, діючим Законом України «Про Рахункову палату», а саме статтею 26, встановлено, що Рахункова палата здійснює ревізії та перевірки, терміни та обсяги проведення яких встановлюються Рахунковою палатою [1].

У ході перевірок та ревізій, які проводяться Рахунковою палатою України, на основі документального підтвердження їх результатів та достовірності бухгалтерського обліку і фінансової звітності визначаються своєчасність і достатність взаємних розрахунків об'єкта, що перевіряється, і Державного бюджету України. За підсумками проведених перевірок і ревізій складаються звіти, за достовірність яких несуть персональну відповідальність посадові особи Рахункової палати. Отже, встановлення достовірності бухгалтерського обліку і звітності є невід'ємною складовою перевірок, що здійснюються Рахунковою палатою, але фінальний документ про підтвердження цієї достовірності (аудиторський висновок) не складається.

Постає питання: який вид аудиту здійснює Рахункова палата України та чи аудит це взагалі. Для того, щоб знайти відповіді на ці питання необхідно звернутись до Стандарту Рахункової палати «Порядок підготовки і проведення перевірок та оформлення їх результатів», який було затверджено Постановою Колегії Рахункової палати від 27.12.2004 № 28-6 [3].

Стандартом встановлено, що Рахункова палата України здійснює зовнішній контроль у формі ревізії і перевірки, яка є одним із видів діяльності Рахункової палати. Сутність таких перевірок, за Стандартом, полягає у встановленні та аналізі фактів у процесі виконання Державного бюджету України та в їх оцінці з точки зору законності, ефективності та доцільності.

Одразу слід відмітити, що ревізія як форма зовнішнього контролю, що здійснюється Рахунковою палатою, є «мертвою» та непотрібною. Так, за 14 років діяльності Рахунковою палатою не було проведено жодної ревізії. І причин тому можна назвати безліч, але головною серед них є те, що ревізія не завжди дає відповіді на питання, які поставлені перед Рахунковою палатою у відповідності до її місії. Крім того, здійснення ревізій здається неможливим суто технічно, оскільки для повноцінного їх проведення Рахункова палата має в разі збільшити свій штат. Наведу лише деякі цифри.

На нашу думку, наведене в Стандарті визначення перевірки є доволі суперечливим і таким, що жодним чином не відповідає суті фінансового аудиту та змісту аудиторської роботи зі здійснення такого аудиту. Доцільніше було б визначити, що перевірки, що здійснюються Рахунковою палатою, є однією з форм фінансового контролю, сутність якої полягає в оцінці фінансово-господарської діяльності (або окремих її напрямків), достовірності бухгалтерського обліку і фінансової звітності та формуванні аудиторського висновку.

На сьогоднішній день, контрольні заходи, що реалізується Рахунковою палатою на практиці, однозначно не можна віднести ані до фінансового аудиту, ані до аудиту адміністративної діяльності. Діяльність Рахункової палати в цій частині не відповідає міжнародній практиці та положенням Міжнародних стандартів ISSAI.

Для вирішення цієї проблеми потрібно:

По перше, вдосконалення нормативно-правового врегулювання діяльності Рахункової палати. Сьогодні вже назріла необхідність у прийнятті нової редакції Закону України «Про Рахункову палату», положення якого відповідатимуть світовим та європейським стандартам аудиту і, тим самим закріплюватимуть статус Рахункової палати як вищої аудиторської установи нашої держави. Адже Рахункова палата України є дійсним членом Міжнародної організації вищих аудиторських установ (The International Organization of Supreme Audit Institutions — INTOSAI) та Європейської організації вищих аудиторських установ (The European Organization of Supreme Audit Institutions — EUROSAI).

По друге, це — реструктуризація Рахункової палати відповідно до кращої світової практики. Кадровий склад, який залучається до проведення фінансового аудиту, має бути відокремлений від співробітників, що реалізують аудит адміністративної діяльності. Зазначені аудити повинні реалізуватися окремо один від іншого, починаючи зі стадії планування і закінчуючи узагальненням результатів та звітування.

Література

1. Закон України «Про Рахункову палату» від 11.07.96 № 315/96-ВР // Закони України: В 11 т. — Верховна Рада України: Ін-т законодавства. — К., 1997. — Т. 11. — С. 60—76.
2. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про Рахункову палату Верховної Ради України» (справа про Рахункову палату) від 23.12.97 № 7-зп // Офіційний вісник України. — 1998. — № 1. — С. 151.
3. Стандарт Рахункової палати «Порядок підготовки і проведення перевірок та оформлення їх результатів». Затв. постановою Колегії Рахункової палати України від 27.12.2004 № 28-6. — К.: Рахункова палата України, 2005. — 12 с.
4. ISSAI 1000 «General Introduction to the INTOSAI Financial Audit Guidelines», ISSAI 1003 «Glossary to Financial Audit Guidelines» // <http://intosai.org>.

Матієнко-Зубенко І. І., канд. екон. наук, доцент,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В АУДИТІ

Сучасні клієнти аудиторських фірм ведуть бухгалтерський і податковий облік з використанням відповідного прикладного програмного забезпечення. Збільшення кількості аудиторських компаній, їх укрупнення, створення регіональних мереж, розширення спектру аудиторських послуг змушують автоматизувати і цю сферу діяльності.

Фахівці виокремлюють три основні напрямки автоматизації аудиторської діяльності: *проведення власне аудиторської перевірки, робота з документами, управління роботою всієї аудиторської компанії* [2].

Програмне забезпечення (ПЗ) для аудиту пройшло шлях від інформаційно-довідкових баз, які постачались шаблонами документів, до систем, які допомагають керувати діяльністю аудиторської фірми [1]. Тенденція — створення сегменту ринку програмних продуктів (ПП) і систем автоматизації аудиторської діяльності [2]. Поки що ринок аудиторських програм, що тиражуються, представлений розробками російських фірм: «Гольдберг-Софт» (AuditXP «Комплекс Аудит»), ТОВ «Майстер-Софт» («IT Audit: